

BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA INTEGRATSION TA'LIM

Mamasaidova Muhabbatxon

dotsent, FarDU

Nishonova Marjonaxon Nizomiddin qizi

FarDU talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilariga matematika darsini integratsiya tarzda o'tilishining metodikasi, fanlararo integratsion uzluksiz ta'limni yo'lga qo'yishda matematika fanining ahamiyati, integratsiya so'zining mazmuni, dars jarayonidagi integratsiya, fanlararo aloqadorlik tizimli tarzda amalga oshirish natijasida o'quv-tarbiya jarayonining aloqadorligi sezilarli darajada ortishi haqidagi fikrlar yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *integratsiya, integratsion ta'lim, fanlararo aloqadorlik, pedtexnologiya, innovatsiya.*

Boshlang'ich sinf matematika o'qitish metodikasida, pedagogik kuzatishlar orqali yangicha usul bilan, qiziqarli tarzda olib boradigan metodlardan foydalanilmoqda. Matematikani o'qitishning asosiy vazifalaridan biri o'quvchilarning asosiy matematik tushunchalarni shakllantirishdir. Matematika darsining o'ziga xos tomoni shundaki, bu o'quv metodni sinchiklab tanlash, darslarni o'quv-tarbiyaviy maqsadida o'qitish metodik va pedagogik bilimlar oraqali o'rgatish. Boshlang'ich ta'limning bilim darajasi tezlashgan bo'lib, unga fanlararo integratsion uzluksiz ta'limni yo'lga qo'yishida matematika fanining ahamiyati katta o'rin tutadi. Integratsion atamasi lotincha "integration" so'zidan olingan bo'lib qo'shilish, birlashish ma'nolarini anglatadi. Integratsiya esa fanlararo aloqaga, ya'ni umumiy fanlar, o'quv fanlari, ularning bo'lim va mavzulari bo'yicha olingan bilimlarga tayangan holda o'rganilgan masalaga xos yetakchi g'oyalar hamda hodisalarni O'quv jarayonida fanlararo aloqadorlikni amalga oshirish ta'lim sifatiga kuchli ta'sir ko'rsatib, ta'limni modernizatsiyalash, inovatsion o'qitish salohiyatini kengaytirish imkonini beradi, boshlang'ich sinflar matematika darsini ta'minlashda, uzviy va uzluksiz yordamlashish integratsion ta'limning muhim vazifalaridan biridir, fanlararo aloqani ta'minlashga qaratilgan masalalarni aynan dastur, darslik hamda o'quv qo'llanmalar mazmuniga singdirish pedagog olimlar va tadqiqotchilar zimmasidagi muhim vazifalardandir, ta'lim texnologiyalariga asoslangan fanlararo aloqa modellarini ishlab chiqish bugungi kunning dolzarb masalalaridandir. Integratsion dars jarayoni Boshlang'ich sinflar uchun matematika darsida, integratsion ta'limni o'rgatish yo'lida birinchi darsni ona Vatanga muhabbat so'zlari bilan boshlab va ularni darsga qiziqтира olishdir. O'qituvchining asosiy quroli – uning nutqi. O'qituvchini dars o'tish jarayoni qiziqarli tarzda olib borishi muhim ahamiyatga ega.

Darsning asosiy maqsadi mavzuning tushuncha va dalillarini o'qituvchi tomonidan o'quvchiga yetkazish va tushuntirishdan iboratdir. Darsni boshlashdan oldin o'zlashtirgan bilimlar bilan o'zlashtirish lozim bo'lgan bilimlar orasida aloqani o'rnatish amalga oshiriladi. Dars davomiyligi yangi mavzuni yoritish, turli mashqlar yordamida mustahkamlash, darsga yakun yasash, xulosalash, baholash va vazifa berishdan iboratdir. Lekin darsda o'quvchilarning faol yoki sust ishtirok etishi, o'qituvchining darsni qanday o'tishiga va uni rejalashtirishiga bog'liq. An'anaviy dars samaradorligi va darsda o'quvchilarning faoligini oshirish uchun mavzuni mayda bo'laklarga bo'lib o'tish tavsiya etiladi. Shuningdek, o'quvchilarning bu mavzuni qayta o'zlashtirib borayotganini nazorat qilib borish va bu maqsadda turli xil mashq, topshiriqlarni bajarish maqsadga muvofiq. Darsga o'quvchilar faolligini oshiradigan amaliy mashq, kichik guruhlarda ishlash, ro'li o'yinlar, musobaqalar, mustaqil ishlash, konferensiya, tadqiqot uslublaridan foydalanish mumkin. Darsni reja asosida qiziqarli qilib olib borish o'qituvchidan katta tajriba, tinimsiz izlanish va yetuk bilimni talab etadi. Chunki dars davomida yuz beradigan har qanday holatga tayyor turish, o'quvchilarning mavzu yuzasidan savollariga hayotiy misollar orqali, qiziqarli o'yin usullaridan foydalanib javob berish o'qituvchi mahoratini belgilaydi. O'qituvchi o'quvchilarga har tomonlama ta'lim berish bilan birga, ularni ona Vatanga muhabbat ruhida tarbiyalash, Vatanni sevishga, asrab-avaylashga o'rgatishi, kelajakka ishonch, umid tuyg'ularini shakllantirib borishi lozimdir. Maktabda o'quvchilarga darsni qiziqarli, mazmunli, multimedia vositalaridan, yangi pedtexnologiyalaridan foydalanib o'tkazish oldimizga qo'ygan maqsadga erishishda muhim ahamiyatga egadir. Shuningdek, dars davomida o'quvchilarni guruhlariga bo'lib yangi pedtexnologiyalardan, multimedia vositalaridan foydalanib, "Aqliy hujum", "Zinama-zina", "Muzyorar", "Zanjir", "O'yin topishmoq", "Tarmoq", "Boshqotirma" kabi usullardan mavzuga mosini tanlab, dars texnologiyasini yozib olinsa, o'quvchi o'z guruhi sha'nini himoya qilish uchun o'qib izlanishga va o'tilgan mavzuni diqqat bilan tushunib olishga harakat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, hozirgi kunda o'quvchilar dunyoqarashini shakllantirishda fanlararo bog'lanish ya'ni uzviylikni ta'minlash bugungi kunning eng dolzarb masalasidan biridir. Chunki fanlararo aloqadorlik ta'minlangan holda, darsni tashkil qila olgan o'qituvchi o'quvchilarda o'zining faniga bo'lgan qiziqishini oshiribgina qolmasdan, mazkur fanni o'zlashtirishga yordam beradi. Fanlararo aloqadorlik tizimli tarzda amalga oshirish natijasida o'quv-tarbiya jarayonining aloqadorligi sezilarli darajada ortadi. Shu bilan bir qatorda aytish kerakki, matematikaning ko'nikmalari shakllanishiga, unga oid bilim va qiziqishlarni boshlang'ich sinf o'quvchilaridan o'tilgan darslarni tekshirib olishni o'qituvchi bilish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Zokirova F.M, Xaytullayeva N.S., “Matematikani o‘qitishda o‘yinli texnologiyalardan foydalanish”, T - O‘qituvchi
2. To‘xtaboyev M., To‘xtaboyev A., “Murakkabsan, mukammalsan, go‘zalsan matematika!”
3. Usmonov M.S., “Matematik statistik uslublardan foydalanib interfaol elektron o‘quv kursining samaradorlik darajasini aniqlash”,-2007
4. Eshmuhammedov R, A.Abduqodirov, “A.Pardayev Ta’limda innovatsion texnologiyalar”, o‘quv qo‘llanma, T- 2018
5. Abdixalimovich, A. F., & To‘lqinovich, M. T. L. (2023). YOSH KADRLARNI O‘QITISH DIDAKTIKASINING ZAMONAVIY TALABLARI. *PEDAGOG*, 6(4), 110-114.
6. Abdixalimovich, A. F. (2023). MINALI MAYDONLARDAN YO‘L OCHIB O‘TISH USULLARINI O‘RGANISH METODLARI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(9), 65-72.
7. Abdixalimovich, A. F. (2023). YOSHLARDA HARBIY BILIM VA FAOLIYATINI SHAKILLANTIRISHNING IJTIMOY FALSAFIY XUSUSIYATLARI. *O‘ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(22), 148-153.
8. Азимов, Ф. А. (2023). СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ВОЕННЫХ ЗНАНИЙ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ У МОЛОДЕЖИ. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 2(13), 361-364.
9. Азимов, Ф. А. (2022). ПАТРИОТИЗМ ОЧЕНЬ ЦЕНИТСЯ. *O‘ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 1(12), 975-977.